

การมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย:
กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน
อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

PARTICIPATORY OF STUDENTS AND COMMUNITY IN DEMOCRACY
PROMOTION: ROMKLAO SCHOOL, NONG TAKHIANBON,
WATTANA NAKHON, SA KAEU PROVINCE

สุภารัตน์ คำเพราะ^{1*}
Suparat Kamproh^{1*}

Received : 29 January 2019

Revised : 9 October 2019

Accepted : 25 December 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาต้นทุนชีวิตของนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตย กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ครู และตัวแทนชุมชน 45 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมต้นทุนชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยมเรียงตามลำดับดังนี้ 1) พลังในตัวเอง 2) พลังครอบครัว 3) พลังปัญญา 4) พลังเพื่อนและกิจกรรม และ 5) พลังชุมชน สภาพของการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย มี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมรับรู้ 2) มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น 3) มีส่วนร่วมปฏิบัติการ 4) มีส่วนร่วมรับประโยชน์ และ 5) มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย 2) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกิจกรรมเวทีอิสระ 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งชุมชน 4) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ในกิจกรรมหน้าเสาธง และ 5) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรมธนาคารความดี

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การส่งเสริมประชาธิปไตย นักเรียน ชุมชน

¹หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹General Education Section, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: suparat@vru.ac.th

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the cost of life of students at Rom Klao School, Nong Takhian Bon Sub-district, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province 2) to study the participation in organizing democratic promotion activities at Rom Klao School Nong Takhian Bon Sub-district, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province and 3) to study guidelines for participation in promoting democracy. A case study of Rom Klao School, Nong Takhian Bon Sub-district, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province. Which was a spatial research and development. Environmental analysis questionnaire and the group conversation recording form the samples consisted of 45 students, teachers and community representatives. The statistics used were percentage, average value, standard deviation and content analysis.

The research found that, generally, the cost of student life was at an excellent level, as in the following order: 1) Self-power 2) Family power 3) Intellectual power 4) Friend power and activities and 5) Community power. Lack of cooperation between the community and the school in solving juvenile problems, democratic issues in community and school and problems of participation in the public sector examination. Due to the people in the community still did not see the importance of democracy and think that it should be the duty of the school to educate students. So it was lacking participation in democratic promotion activities in schools. Suggested guidelines to promote participation included 1) Participation in democratic classroom activities. 2) Participation in recognition of independent stage activities 3) Participation of thinking, decision-making, and community campaigning activities 4) Participation in benefiting at the flag pole activities and 5) Participation of monitoring and evaluating goodness-bank activities.

Keywords: Participation, Democracy Promotion, Students, Community

บทนำ

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553, (2553: 4) มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของชาติ ใฝ่เรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง ทางโรงเรียนจึงต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกๆ ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักการของประชาธิปไตยให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการ

สอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของ โกวิท พงงาม, (2545: 8), ที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสถาบันราชภัฏ และทบวงมหาวิทยาลัย (2546: 114) การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนด แนวทางการพัฒนาการศึกษา และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมกลุ่มย่อยเมื่อวันที่ 16-17 มีนาคม 2560 ที่ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน อสม. รพสต. ผู้ปกครอง และครูโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเรียงตามลำดับความรุนแรงของปัญหาที่ชุมชนต้องการให้ช่วยแก้ปัญหา อาทิ ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในชุมชน ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย และปัญหาการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบภาคประชาชน ตามลำดับ และจากปัญหาที่พบผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แล้วพบว่า ประเด็นที่สะท้อนสภาพ ปัญหาในชุมชนและในโรงเรียนร่มเกล้า ได้แก่ ปัญหาด้านนักเรียนขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก และเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เช่น การติดเกม เด็กแว้น มาโรงเรียนสาย ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสะท้อนถึงการขาดระเบียบวินัยความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบได้แก่ เด็กก้าวร้าวไม่มีมารยาทไม่เชื่อฟังพ่อแม่ การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนคือการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุนั้นคือการผสมผสานความร่วมมือทำกิจกรรมกับทางโรงเรียน บ้าน และชุมชน เช่น การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ซึ่งประชาธิปไตยไม่ได้ หมายความว่าเพียงรูปแบบการปกครองเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การมีระเบียบ วินัย การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง อย่างมีเหตุผล เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก และเยาวชนได้โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ประยุกต์แนวคิดของ โกวิท พงงาม (2545: 11), สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545: 118) สรุปได้ 5 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมรับรู้และค้นหาปัญหา 2) มีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 4) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และ 5) การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล โดยใช้ลักษณะการมีส่วนร่วมของกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามแบบประชาธิปไตยจากประชาชนอย่างสมัครใจ การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักการปรัชญาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นทุนชีวิตของนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตย กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ต้นทุนชีวิต สภาพการมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ดังนี้

- 1.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) กิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย 2) กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน 3) เวทีอิสระ 4) กิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งสู่ชุมชน และ 5) กิจกรรมธนาคารความดี

- 1.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วยการจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ตามปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกัน และ 3) ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

2. ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ที่เป็นตัวแทนผู้นำชุมชน ได้แก่ นาย ก ข อบต. อสม. รพสต. กลุ่มสตรี และกลุ่มแม่บ้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน และนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอนอำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จำนวน 562 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2560,) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงคณะกรรมการนักเรียนตามสายชั้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สายชั้นละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 45 คน ขั้นตอนการนำเครื่องมือมาใช้เป็นแบบสอบถามการวิจัย

- 2.1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือ

- 2.2 ผลจากการศึกษาข้อมูลคณะผู้วิจัยนำแบบการวัดพลังต้นทุนชีวิตของนายแพทย์ สุริยาเดช ตรีปัติ มาใช้เป็นแบบในการหาข้อมูล

- 2.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงวุฒิพิจารณาความเหมาะสม

- 2.4 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ในแบบสอบถาม แล้วนำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ

คำถามกับจุดประสงค์ ของการสร้าง IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.80 ทุกข้อ

2.5 นำแบบสอบถามที่ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกับประชากรที่จะศึกษาตั้งแต่ จำนวน 30 คน นำผลการตอบมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง ของแบบสอบถาม ด้วยสูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - coefficient) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามมีค่าความเที่ยง รวม = 0.96

2.6 ตรวจสอบแบบสอบถามอีกครั้ง

การวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ประมวลผลแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในส่วนนี้ แบ่งข้อมูลในการวิเคราะห์โดยใช้วิธีประมวลค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมประยุกต์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยการแปลผล แปลผลได้ตามแนวคิดของ สूरียาเดว ทรีปาตีและคณะ (2553 : 55) ดังนี้

คะแนน 38 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	ต้นทุนชีวิตดีเยี่ยม
คะแนน 33 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	ต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับดี
คะแนน 28 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	ต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 24 คะแนนขึ้นไป	หมายถึง	ต้นทุนชีวิตน้อย
คะแนนต่ำกว่า 24 คะแนน	หมายถึง	ภาวะเสี่ยง

การวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นำข้อมูลที่ได้ จากการสนทนากลุ่มมาสรุป โดยการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาต้นทุนชีวิตของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ระดับต้นทุนชีวิตนักเรียนโรงเรียน ร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 48 ข้อ ข้อที่ตอบใช่จะได้ค่าคะแนน เท่ากับ 1 ข้อที่ ตอบไม่ใช่จะได้ค่าคะแนน เท่ากับ 0 หลังจากนั้นจึงทำการรวมคะแนนและแปลผลได้ โดยประยุกต์ใช้ เครื่องมือของสूरียาเดว ทรีปาตีและคณะ (2553: 55) รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละของต้นทุนชีวิตนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ต้นทุนชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ต้นทุนชีวิตดีเยี่ยม	66	66.00
ต้นทุนระดับดี	15	15.15
ต้นทุนชีวิตปานกลาง	10	10.00
ต้นทุนชีวิตน้อย	7	7.35
กำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยง	2	1.50
รวม	100	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ต้นทุนชีวิตของเรียนโรงเรียนร่มเกล้าส่วนใหญ่มีต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 รองลงมาต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.15 และต้นทุนชีวิตที่น้อยที่สุดคือกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนชีวิตของนักเรียน 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 พลังตัวเอง ฉันไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ เช่น ควบคุมอารมณ์เวลาโกรธ เมื่อเกิดการโต้เถียงหรือขัดแย้ง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.57 และต้นทุนชีวิตที่น้อยที่สุดคือ ฉันไม่สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว จึงเลือกสื่อสาร โทรศัพทมือถือ เพื่อค้นหาคำตอบในการแก้ปัญหา

ด้านที่ 2 พลังครอบครัว ได้รับความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ และการสนับสนุนในทางที่ดีจากครอบครัว ฉันรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น และมีความสุขเมื่ออยู่ในครอบครัวตัวเอง และฉัน อยู่ในครอบครัวที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ชัดเจน มีเหตุผล และมีการดูแลให้ปฏิบัติตาม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 และต้นทุนชีวิตที่น้อยที่สุดคือ ฉันสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสื่อ เช่น วิทยุ ทีวี สื่อประเภทอื่น ๆ ภายในครอบครัวเป็นประจำ

ด้านที่ 3 พลังปัญญา ส่วนใหญ่มีพลังปัญหาคือ ฉันอยู่ในโรงเรียนที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน มีเหตุผลและมีการดูแลให้ปฏิบัติตาม และต้นทุนชีวิตที่น้อยที่สุดคือฉันไม่รู้ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของชุมชน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.06

ด้านที่ 4 พลังเพื่อนและกิจกรรม ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ตามความชอบและพึงพอใจของฉันเอง เช่น ทำงานศิลปะ เล่นดนตรี วาดรูป เป็นประจำ และฉันร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือประกอบพิธีกรรมและต้นทุนชีวิตที่น้อยที่สุดคือไม่ได้เล่นกีฬาหรือออกกำลังกายเป็นประจำ เนื่องจากขี้เกียจไม่น่าสนใจ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.68

ด้านที่ 5 พลังชุมชนเด็ก ๆ รู้สึกว่าคนในชุมชนให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของเด็กและเยาวชนน้อย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.89 ไม่ได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเท่าที่ควร

2. การมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตย ผลการวิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย จากการจัดกระบวนการเวทีประชาคม และสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชน
ที่มา : สุภารัตน์ คำเพราะ, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ. (2562: 585)

สรุปรายละเอียดจากการจัดเวทีประชาคมและสนทนากลุ่มดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้า

ปัญหาของเยาวชน	สาเหตุของปัญหา	ผลกระทบ	สภาพการมีส่วนร่วม
ปัญหาติดเทคโนโลยี เด็กติดเกม ติดโทรศัพท์ เข้าร้านเกม หนีโรงเรียนไปเล่นเกม ติดทีวี ปัญหาความรุนแรง ไม่เชื่อฟังพ่อแม่เถียง กับพ่อแม่ ใช้คำพูด หยาบคาย รังแกเพื่อน รังแกน้อง ทุบตีพ่อแม่ ทะเลาะวิวาทเล่น การพนัน ไม่มีสัมมา	สาเหตุของปัญหา 1. เด็กขาด ความอบอุ่น 2. ครอบครัว ทะเลาะวิวาท 3. ผู้ปกครองไม่ใส่ใจ 4. เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อ แม่ที่แท้จริง 5. ขาดคนดูแล 6. คนในครอบครัว ชุมชน ติดสารเสพติด	ผลกระทบทางสุขภาพ และสติปัญญา - สายตาเสีย - สุขภาพไม่แข็งแรง - ผลการเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์ ผลกระทบทางสังคม - ครอบครัวไม่มี ความสุขเพราะลูกมี ปัญหา	ร่วมแสดงความคิดเห็น - นักเรียนไม่กล้า แสดงออกโดยเฉพาะ การแสดงความคิดเห็น - ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ เท่าที่ควร มอบหมาย ให้เป็นหน้าที่ของครู และทางโรงเรียน ร่วมวางแผน

การระดมผู้ใหญ่ ในชุมชน ปัญหาเสพติด มีพฤติกรรมเสี่ยงกับ สารเสพติดเริ่มทดลอง สูบบุหรี่ ปัญหาการเรียน ขี้เกียจ ไม่รักเรียน ปัญหาการส่งเสริม ประชาธิปไตยใน ครอบครัว - สมาชิกในครอบครัว ต่างคนต่างอยู่ ทะเลาะ เบาะแว้งกัน ไม่เคารพ เชื่อฟังพ่อ แม่ขาดความ รับผิดชอบต่อ ครอบครัว - พ่อแม่ไม่ยอมรับฟัง ความเห็น ความ ต้องการของลูกตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ ด้วย อารมณ์ ทำให้ลูกไม่ กล้าปรึกษาเวลาที่เจอ ปัญหา	7. อยู่ในช่วงวัยอยาก ทดลอง 8. เด็กมีเวลาว่างมาก เกินไป 9. คนในครอบครัว พูดจาหยาบคาย 10. ไม่มีแรงจูงใจ ในการเรียน เพราะครอบครัว หยากจน 11. ขาดการ สนับสนุนจาก หน่วยงาน ภายนอก ในการส่งเสริม ความสามารถ พิเศษหรือทุน ทรัพย์ ในการเรียน 12. ไม่ชอบ ออกกำลังกาย 13. ขาดกิจกรรม สร้างสรรค์	- ชุมชนมีเด็กที่มี พฤติกรรมเสี่ยงมาก ขึ้น - เกิดความไม่สามัคคี ในครอบครัวในชุมชน - ขาดการมีส่วนร่วม - ขาดการเอื้อเฟื้อเพื่อ แม่ซึ่งกันและกัน - ใช้ความรุนแรง ในการตัดสินปัญหา - ใช้เทคโนโลยี ไปในทางที่ผิด ผลกระทบทางเศรษฐกิจ - มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น - ค่ารักษาพยาบาล เพิ่มขึ้น - ใช้จ่ายในสิ่งที่ ไม่เกิดประโยชน์ - เป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ ผลกระทบทาง ครอบครัว - ครอบครัวขาด ความอบอุ่น - ครอบครัวแตกแยก	ขาดการวางแผนงาน ร่วมกัน ร่วมปฏิบัติการ ผู้ปกครองไม่มีเวลา อ้างกระทบกับ การประกอบอาชีพ จึงให้ครู และนักเรียน ดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ - ประโยชน์ทางบวก ผู้ปกครองชื่นชมว่า โรงเรียนมีกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย ทำให้ลูกกล้าแสดงออก ในทางที่ถูกต้อง - ประโยชน์ทางลบ ผู้ปกครองมองว่า โรงเรียนมีกิจกรรม นอกห้องเรียนมากเกินไป เกรงจะกระทบกับ เวลาเรียนรู้ในชั้นเรียน ร่วมติดตาม ประเมินผล ยังเป็นหน้าที่ของครู แต่เพียงฝ่ายเดียว
--	--	--	--

ผลการวิเคราะห์หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนร่มเกล้า ตำบล
หนองตะเคียนบอน อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ในแต่ละกิจกรรมและพิจารณา เป็นรายชื่อ ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า โดยรวมทั้ง 5 กิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	ระดับปฏิบัติการ (n = 100)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
กิจกรรมคณะกรรมการสภานักเรียน	3.83	0.60	มาก	6
กิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย	3.88	0.57	มาก	5
กิจกรรมเวทีอิสระ	3.99	1.67	มาก	1
กิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งชุมชน	3.94	0.68	มาก	3
กิจกรรมธนาคารความดี	3.90	0.53	มาก	4

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตย โดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมเวทีอิสระ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.99$) ค่ามาตรฐาน (S.D.= 1.67) กิจกรรมรณรงค์ การเลือกตั้งชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.94$) ค่ามาตรฐาน (S.D.= 0.68) กิจกรรมธนาคารความดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.90$) ค่ามาตรฐาน (S.D.= 0.53) กิจกรรมห้องเรียน ประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.88$) ค่ามาตรฐาน (S.D.= 0.57) และกิจกรรมที่นักเรียนมีความ คิดเห็น ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กิจกรรมคณะกรรมการสภานักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) ค่ามาตรฐาน (S.D.= 0.60) ตามลำดับ

การศึกษาสภาพของการมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ใช้วิธีการศึกษาด้วย วิธีการเปิดเวทีประชาคมประชาคม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน จำนวน 25 คน สรุปผลการเปิดเวทีประชาคม ในวันที่ 19 มีนาคม 2561 ณ หอประชุม โรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 การสนทนากลุ่มย่อยของตัวแทนผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเพื่อสะท้อนปัญหาเด็กและเยาวชน

ที่มา : สุภารัตน์ คำเพราะ, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ. (2562: 584)

ตารางที่ 4 สภาพการมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย

ระดับเป้าหมาย ที่เปลี่ยนแปลง	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลผลิต	ผลลัพธ์
สร้างเสริมสมรรถนะ ให้กับครู บุคลากร ตัวแทนชุมชน	จัดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้การมีส่วนร่วมใน การส่งเสริม ประชาธิปไตย ในโรงเรียนชุมชน	จำนวนคนที่เข้า อบรมครบถ้วน ตามเป้าหมาย	- ระดับการรับรู้ คือ คนที่เข้าอบรมเกิด ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน ชุมชน - ระดับทำได้ (เชื่อและปรับพฤติกรรม เบื้องต้น) ผู้เข้าอบรมสามารถอธิบาย ถ่ายทอดโทษของการไม่มีส่วนร่วมในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยว่าส่งผลต่อ ตนเอง ชุมชนอย่างไรอธิบายให้คนใน ครอบครัวเข้าใจหรือสามารถปรับเปลี่ยน พฤติกรรม - ระดับทำเป็น (เปลี่ยนพฤติกรรมยั่งยืน) คน ที่เข้าอบรมสามารถแสดงพฤติกรรมการ เป็นผู้นำและผู้ตามกล้าแสดงออกในทางที่ ถูกต้องมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคม
เปลี่ยนแปลงระบบ กลไกสังคม	การประชุมสร้างข้อตกลง ร่วมกัน ในการมีส่วนร่วม สนับสนุนกิจกรรม ประชาธิปไตย ในโรงเรียน ในชุมชน ใน วันประชุมประชาคม การ ประชุม กรรมการ หมู่บ้าน การประชุม กรรมการบริหาร สถานศึกษา	- มีการจัดประชุม โดยมี ผู้เกี่ยวข้อง เข้าร่วมอย่าง ครบถ้วน - มีการบันทึก ข้อตกลงที่เกิดจาก มติที่ประชุม	- แขนงร่วมปฏิบัติตามข้อตกลง “ให้การสนับสนุนส่งเสริม” ในวันเลือกตั้ง ประธานนักเรียน หรือในวัน ที่มีกิจกรรมสถานการณ์จำลอง การเลือกตั้งในหมู่บ้าน
เปลี่ยนสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการสร้างเสริม ประชาธิปไตย	สร้างความร่วมมือ ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนในการส่งเสริม ให้คนในชุมชนมี ส่วน ร่วมในกิจกรรม ประชาธิปไตย	มีสมาชิก ประชาธิปไตย มากขึ้นทั้งที่โรงเรียน และที่ หมู่บ้าน	- นักเรียนมีส่วนร่วมเลือกตั้ง ประธาน นักเรียน - ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ผู้นำชุมชน

จากตารางที่ 4 นำมาจัดทำโปรแกรมผลลัพธ์ (Logic Model) นำแผนที่ผลลัพธ์ ตาม
แผนปฏิบัติที่ 1 มาสร้างความเชื่อมโยงกับกิจกรรม ผลผลิต และผลลัพธ์ ดังนี้

ความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ตัวกำหนดที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ทั้ง
ชุมชน และโรงเรียนต้องการ ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 สภาพการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน

1. มีการเลือกตั้งประธานนักเรียน และกรรมการสภานักเรียน
2. สภานักเรียนมีความคิดเชิงบวกในกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติหน้าเสาธงตอนเช้า
3. ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินการและแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยให้คำปรึกษาหารือ

ด้านที่ 2 ศักยภาพและสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. มีการรวมกลุ่มแกนนำที่เป็นกรรมการสถานศึกษาจำนวน 20 คน
2. กลุ่มกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่คือบุคคลที่ชุมชนให้ความเคารพเชื่อมั่นในศักยภาพที่สามารถสนับสนุนหรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
3. เกิดภาคีส่งเสริมการมีส่วนร่วมรณรงค์ส่งเสริมประชาธิปไตยในเรียน ชุมชน

ด้านที่ 3 เกิดกลไก กติกา หรือโครงสร้างของโรงเรียน ชุมชน หรือสังคมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียน ในหมู่บ้าน

1. กำหนดกติกา ต่อประเด็นที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. เกิดการปฏิบัติ ข้อบังคับใช้กติกา หรือนโยบาย มีการสร้างระบบการจัดการในชุมชนต่อประเด็นการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตย เช่นประชุมสภานักเรียนทุกวันศุกร์ หรือกำหนดให้มีการประชุมผู้ปกครองเดือนละ 1 ครั้ง

ด้านที่ 4 มีการปรับปรุงหรือพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานนักเรียน หรือผู้นำชุมชน

1. สภานักเรียนตระหนักต่อการปรับเปลี่ยนที่ส่งผลต่อสภาพการมีส่วนร่วม
2. กิจกรรมการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น เช่น การเลือกกรรมการสภานักเรียนที่เป็นตัวแทนในแต่ละระดับชั้น หรือกรรมการหมู่บ้านที่มาจากแต่ละคุ้ม
3. มีการจัดและพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิด มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมปฏิบัติการ มีส่วนร่วมรับประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบ และมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล และกลุ่มเป้าหมายพอใจ ต่อระดับการมีส่วนร่วม

3. แนวทางการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตย : ในกรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ต.หนองตะเคียนบอน อ.วัฒนานคร จ. สระแก้ว แนวทางการมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน คณะกรรมการสภานักเรียนเป็นตัวแทนของนักเรียนในดำเนินการจัดกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีคณะครูที่ปรึกษาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการนักเรียน ดำเนินไปตามความต้องการของโรงเรียนและควรส่งเสริมให้นักเรียนได้บริหารและปกครองตนเองในรูปแบบของคณะกรรมการ การสภานักเรียน การปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าอาวาสวัด และผู้นำชุมชนต้องให้การปลูกฝังความรัก ความหวงแหนประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านพัฒนาชุมชนกับวัด (ศาสนา) และโรงเรียน เช่นการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในงานบุญ ประเพณีของท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ทุกคนตระหนักในการเคารพสิทธิ หน้าของตนเองและผู้อื่น โดยร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบ และร่วมประเมินผล นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนา เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจประชาธิปไตยให้ถูกต้องและสร้างสรรค์ จากการวิจัยทำให้ได้แนวทางส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีทั้งหมด 5 แนวทาง ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย 2) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกิจกรรมเวทีอิสระ 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งสุชุมชน 4) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ในกิจกรรมหน้าเสาธง และ 5) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรมธนาคารความดี

อภิปรายผล

ผลการอภิปรายเรื่อง การศึกษาสภาพของการมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชน ในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดอนจาน จังหวัด สระแก้ว สภาพของการมีส่วนร่วม ผู้บริหารให้การสนับสนุนและชุมชนให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหา เด็กและเยาวชน ในขณะที่วัยเดียวกันมีส่วนน้อยที่ยังมองไม่เห็นความสำคัญของประชาธิปไตย และ คิดว่าเป็นหน้าที่ทางโรงเรียนที่จะให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน จึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนร่มเกล้ากับ ชุมชนทำให้ได้แนวทางจัดกิจกรรม 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมห้องเรียน ประชาธิปไตย 2) การมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมเวทีอิสระ 3) การมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วม ปฏิบัติการในกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งสุชุมชน 4) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ในกิจกรรมหน้าเสาธง และ 5) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรมธนาคารความดีโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย ในภาพรวม พบว่า กิจกรรม ห้องเรียนประชาธิปไตย พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย โรงเรียนร่มเกล้า โดยภาพรวมนักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของ กลุ่มปฏิบัติตามเกณฑ์ห้องเรียน ประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันและมีเหตุผลซึ่งสอดคล้อง กับวัลยา อุบลพงษ์, (2557) จากการประเมินผลโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และโรงเรียนประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นยอมรับความ คิดเห็นของเพื่อน นักเรียน รู้จักเหตุผลในการทำงานและตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่พึง ประสงค์ในการปลูกฝัง วิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ต้องเริ่มต้นที่การ ส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัวโดยสมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดองกันเคารพเชื่อฟังพ่อ แม่ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัวพ่อแม่ยอมรับฟังความเห็นความ ต้องการของลูกตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลมากกว่าที่จะใช้อารมณ์ปรึกษาหารือกันในเรื่องที่ สำคัญและเกี่ยวข้องกับผู้นั้นพ่อแม่ลูกรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติ หน้าที่ของตนด้วยความ รับผิดชอบเต็มใจ

2) การมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมเวทีอิสระ ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมเวที นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความเสียสละและสามารถทำงานร่วมกันได้ รู้จักแบ่งหน้าที่ ทำงานและหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจซึ่งสอดคล้องกับสมพงษ์ จิตระดับ (2553) เห็น ว่าการหล่อหลอมประชาธิปไตยในระบบการศึกษานั้นครูต้องทำให้เด็กมีโอกาสอภิปรายโต้ตอบ แสดง ความคิดเห็นอย่างอิสระ การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยมีแนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยในทาง ปฏิบัติ โดยการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลหนองตะเคียนบอน และการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยสอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มกระตุ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับฟัง ความเห็นและเหตุผลของผู้อื่น พยายามโน้มน้าวใจให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลในกฎระเบียบต่าง ๆ มากกว่าที่จะใช้อำนาจบังคับแต่เพียงอย่างเดียวพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก และมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับในข้อตกลง ร่วมกันของกลุ่มและปฏิบัติตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนโดยร่วมในการประชุมหรือกิจกรรมของชุมชนอย่างเต็มใจรับฟังความคิดเห็นของทุกคนและไม่ถือโทษโกรธเคืองกันแม้จะมีความเห็นขัดแย้งกัน ตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์มีการปรึกษาหารือกันในการทำงานร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ มากกว่าที่จะคอยซ้ำเติม เคารพกฎระเบียบของชุมชนและกฎหมายติดตามข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอตัดสินปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่าง กว้างขวางไม่ควรรีบร้อนให้มีการลงมติ และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2551) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) เสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าผู้สอนที่มีบทบาทหน้าที่ในการเอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องมีทัศนคติ และพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย ได้แก่เคารพในความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคนยอมรับในความแตกต่าง ที่หลากหลายของผู้เรียนทั้งด้านร่างกายบุคลิกภาพสติปัญญาและอารมณ์รู้จักประสานประโยชน์ โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

3) การมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งสู่ชุมชน พบว่า โดยภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมผู้ปกครองให้ความร่วมมือเฉพาะบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมประชุมผู้ปกครอง ซึ่งได้รับความร่วมมือการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับวัลลยา อุบลพงษ์, (2557) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนวัดลานบุญ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า กิจกรรมคณะกรรมการสถานักเรียน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานักเรียนควรตรวจสอบร่างกายอย่างเคร่งครัดทุกครั้ง เปิดการรับฟัง ความคิดเห็นทุกฝ่ายนักเรียนควรมีความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม กิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย หัวหน้าห้องควรดูแลสมาชิกภายในห้องควรเลือกหัวหน้าห้อง ให้นักเรียนมีความตื่นตัวในการร่วมกิจกรรม กิจกรรมเวทีอิสระอยากให้กิจกรรมมีความสุขเพลิดเพลินมากขึ้น อยากให้มีการเล่นดนตรีอยากให้กิจกรรมเวลาว่าง กิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งสู่ชุมชน อยากให้มีการรณรงค์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรมีป้ายประกาศเสียงเกี่ยวกับการรณรงค์การเลือกตั้งมากกว่านี้ ควรส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนไปให้สิทธิ์เลือกตั้ง กิจกรรมหน้าเสาธง อยากให้ลดกิจกรรมน้อยลงควรให้มีการออกกำลังกายทุกเช้า และกิจกรรมธนาคารความดี ควรรณรงค์ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างถูกต้อง โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ทุกครั้งสอดคล้องกับ สิริพัฒน์ ภารวิจิตร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลอาสาสมัครด้วยความรู้ความสามารถ ถ้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์เป็นประโยชน์กับตนเองและชุมชน ส่วนปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ชุมชนได้ให้การสนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วมส่วนปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ

กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชากร ๖๖๖ หมู่บ้าน สำหรับตัวแบบการตัดสินใจ พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีการตัดสินใจแบบมีเหตุผลมีระดับความถี่มากที่สุด รองลงมาคือการตัดสินใจแบบผสมการตัดสินใจแบบกลุ่มตัวแบบผู้นำ ตัวแบบสถาบัน ตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป สาเหตุที่บุคคลไม่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นปัจจัยด้านบุคคล คือ ในเรื่องการศึกษา ความรู้ทักษะประสบการณ์ ความคิดหรือปมที่ประชาชนคิดว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ไม่มีเวลา ขาดโอกาสการประกอบอาชีพ เป็นต้น

4) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ในกิจกรรมหน้าเสาธง ในภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนร่มเกล้า นักเรียนได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยเสมอ ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันและรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยยา อุบลพงษ์ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า จากสภาพการดำเนินการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง นักเรียนขาดวินัย การเข้าแถว คือ เข้าแถวไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย หลบหนีการเข้าแถวชอบหยอกล้อ พูดคุยกันในแถว ไม่เข้าแถวตามลำดับ และนักเรียนที่ไม่มีวินัย ร่างกายไม่สะอาด ไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียนและเขตพื้นที่รับผิดชอบ ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านการเรียนการสอนกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ประชุมร่วมกันกับ ทุกฝ่ายเพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินการเสริมสร้างวินัยนักเรียน คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธงโดยครูเวรประจำวัน การสอดแทรกในบทเรียนรายวิชาต่าง ๆ ทุกระดับชั้น การแบ่งกลุ่มรับผิดชอบการทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน และกิจกรรมการจัดสัปดาห์แห่งการรักษาความสะอาดเครื่องแต่ง ซึ่งเมื่อดำเนินกิจกรรมแล้วปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก นักเรียนที่ขาดวินัยก็เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหันมาทำตามระเบียบของโรงเรียน โดยเฉพาะการแต่งกายที่สะอาด

5) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรมธนาการความดี ในภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนร่มเกล้า นักเรียนหันมาทำความดี เคารพในกฎเกณฑ์และความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นทุก ๆ ภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับศิริณี พุฒิอั้งถึงใน วลัยยา อุบลพงษ์, (2557) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับพฤติกรรมก้าวร้าว ของเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เยาวชน ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มปรับพฤติกรรมมีแนวโน้มพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ .01 และ สอดคล้องกับลัดดา แสง อั้งถึงใน วลัยยา อุบลพงษ์, (2557) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเพื่อลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอน โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนปกติผลการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนในเชิงลึก เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2. ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยด้วยกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น
3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียน และชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการคณะครูโรงเรียนร่มเกล้า และชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ตำบลหนองตะเคียนบอนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการข้อมูล และเข้าร่วมกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย เพื่อสะท้อนปัญหาภายในชุมชน ขอขอบคุณ ทนอดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี โดยผ่านสำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ (สสส. สำนัก 3) ในประเด็นการบริหารจัดการท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาสร้างพลังร่วมในการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน โครงการย่อยที่ 2 สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างเสริมศักยภาพคน ความมั่นคงปลอดภัย และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการปรับตัวสู่ประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) หมวดที่ 1 บททั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- โกวิท พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: www.gotoknow.org > ... > สมุด > SSV notes (2562, 5 สิงหาคม).
- โรงเรียนร่มเกล้า. (2560). ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จังหวัดสระแก้ว. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.romklao.org>. (2561, 10 มิถุนายน).
- วัลลยา อุบลพงษ์. (2557). การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนวัดลานบุญ เขตลาดกระบัง. กรุงเทพฯ: ดุษฎีนิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: www.gotoknow.org > ... > สมุด > SSV notes (2562, 5 สิงหาคม).
- สิริพัฒน์ ภารวิจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภารัตน์ คำเพราะ. (2562). รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ: บทความวิจัย (2562: 583). 3-5 กรกฎาคม 2562. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์: อุดรดิตถ์.
- สุริยาเดล ทรีปาศี และคณะ. (2553). ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.2.nrct.go.th/data>. (2562, 5 สิงหาคม).